GUIA PEL DISSENY D'UN FEEDBACK FORMATIU I DIALÒGIC

Teresa Guasch

Anna Espasa

Estudis de Psicologia i Ciències de l'Educació.

Universitat Oberta de Catalunya

Grup de recerca EdOnline: http://edon.wordpress.com/

Aquesta obra està subjecta a una llicència de Reconeixement-Compartir Igual 4.0 Internacional de Creative Commons

Definició de feedback:

Globalment, entenem el **feedback** com una activitat conjunta que inclou la interacció entre aprenent/aprenents i docent, o entre aprenents.

D'acord amb l'enfocament de Dysthe (2010) i Carless et al (2011), el procés de feedback no únicament inclou l'acció de **donar feedback**, sinó **també de rebre'l i implementar-lo**. En aquest sentit, s'entén que el feedback es produeix en el marc d'un **diàleg entre docent i aprenents** que permet que l'estudiant entengui el feedback rebut i l'implementi (figura 1).

En la definició de feedback afegim la idea de "sostenible" perquè inclou processos i activitats dialògiques que ajuden a l'estudiant en la tasca que està realitzant, al mateix temps que afavoreixen l'autoregulació de l'aprenenetatge de l'estudiant per futures activitats (Carless et al, 2011, p397).

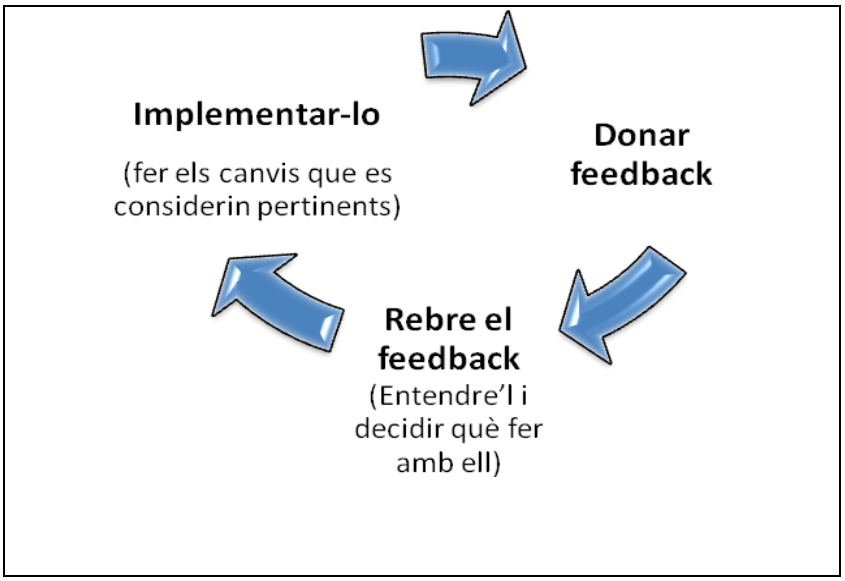

Figura 1. Feedback loop

En el context específic de la UOC, el feedback es pot entendre com el mecanisme que permet a l'estudiant obtenir informació sobre el grau d'assoliment dels objectius o desenvolupament de les competències en el marc d'una PAC o d'una prova d'avaluació final. Des del punt de vista de l'estudiant, saber quins objectius/competències ja ha assolit i quins li manca assolir, així com saber què ha de fer assolir-los, l'ajudaran a regular el seu aprenentatge.

Dins de l'enfocament dialògic del feedback, Yang i Carless (2013), defineixen el feedback a partir d'un triangle (figura 2) en el qual situen els tres components del feedback: 1) contingut del feedback, que integraria la dimensió cognitiva; 2) dimensió socioafectiva, que fa referència a la interacció entre docent i estudiants; i 3) dimensió estructural del feedback que incloure les maneres o canals amb què s'ofereix el feedback, els recursos que es necessiten per a proporcionar-lo, etc.

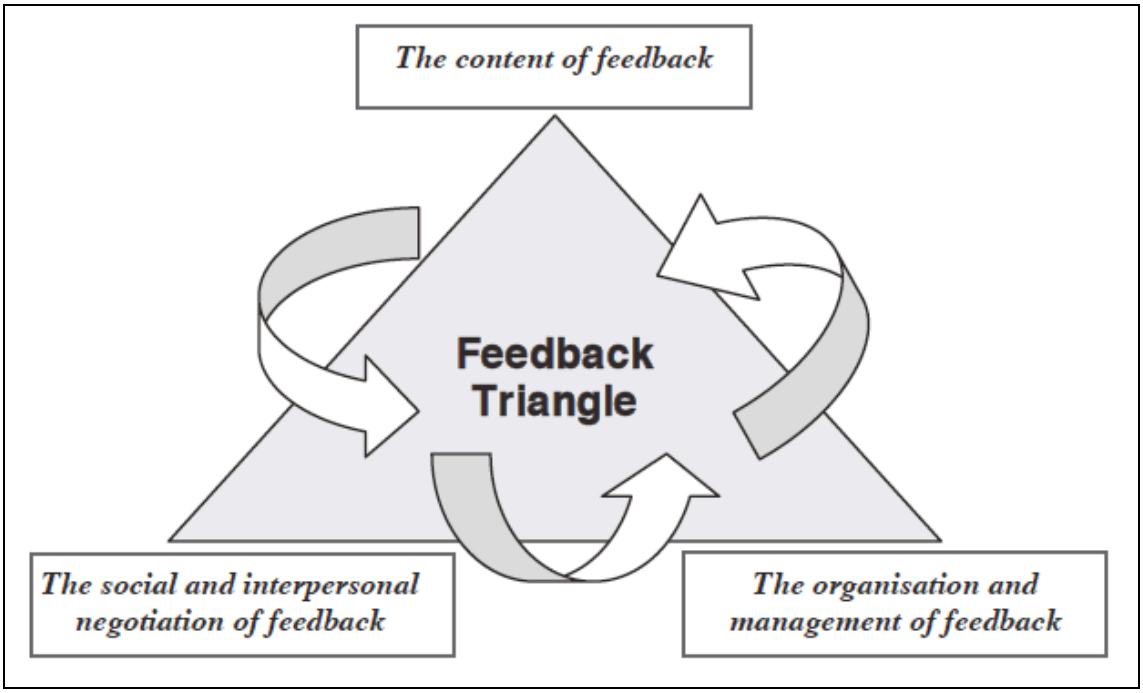

Figura 2. Feedback triangle (Yang & Carless, 2013)

Decàleg per donar un bon feedback:

1. Cal **PLANIFICAR el feedback**: abans de començar el curs, hem de preveure quin tipus de feedback es farà en funció del nombre d'estudiants i del tipus d'activitats que es plantegin. En el pla docent s'explicitarà **com** serà aquest feedback i **quan** es donarà.

2. **QUAN**? Per tal de contribuir a l'aprenentatge, el feedback haurà de donar-se **durant la realització de les activitats i un cop s'hagin lliurat**.

3. Definir clarament els **OBJECTIUS** i recordar-los al llarg del semestre. A l'hora de donar feedback, **recuperar la demanda de l'activitat i els criteris d'avaluació**.

4. El **CONTINGUT del feedback** caldrà que integri un component valoratiu i un d'elaboració. Això vol dir que el feedback haurà d'identificar els errors i donar la resposta correcta **(valoració)**, i també haurà de donar **SUGGERIMENTS O PROPOSAR PREGUNTES D'AUTOINTERROGACIÓ** amb la finalitat d'avançar en el procés d'aprenentatge... **(elaboració).**

   Per tal que el **feedback sigui formatiu,** ha de contemplar **propostes de millora** i orientacions sobre com millorar el procés d'aprenentatge.

Veu dels estudiants....

- *El profesor responde rápido y a casi todo lo que se le ha preguntado. Lo que le reprocho es que, desde este punto de partida, sus respuestas sean una continuación de lo que ya tenemos en los materiales didácticos (…).*

- *El docente no sugiere información complementaria, la tengo que buscar por mi mismo.*

Bons exemples de contingut del feedback…

- La solució a aquest exercici no és correcte. Revisa el primer pas que has fet perquè allí hi ha l'errada, has interpretat malament les variables. Revisa de nou el primer mòdul del material on estan explicades els diferents tipus de variables i desenvolupa l'exercici de nou. Si tens dubtes, no tinguis inconvenient en preguntar-los.

- Estàs segur/a que aquesta és la mesura més adient tenint en compte l'edat del nen? Torna't a revisar la unitat 2 dels materials didàctics.

5. El feedback pot ser **grupal i/o individual**. El més important, però, és que sigui **PERSONALITZAT**. Un **feedback personalitzat és aquell que més s'ajusta a les necessitats dels estudiants.**

   Estratègies:

   - Partint de la correcció, identificar aquells aspectes que són comuns i, a partir d'aquests, redactar un missatge que rebran tots els estudiants que hagin comès aquells errors (explicant com resoldre'ls).
   - Utilitzar una rúbrica (veure l'explicació del punt número 7).
   - Utilitzar els objectius d'aprenentatge de l'activitat i valorar si s'han assolit o no –checklist d'objectius.

6. **IMPLEMENTACIÓ DEL FEEDBACK**. Cal preveure **accions per tenir certesa que l'estudiant ha revisat el feedback**.

   Estratègies:
   - un missatge preguntant si es tenen dubtes de la PAC acabada, o plantejant l'inici de la següent PAC amb un checklist dels aspectes que haurien d'haver après en l'activitat anterior...
   - disseny de l'assignatura. Dissenyar l'assignatura com un únic projecte/activitat amb diferents lliuraments, de manera que el feedback que es va donant en converteix en l'element clau de millora continua de l'aprenentatge.

7. **COM donar el feedback?** Tria diferents **MANERES** de donar el feedback. **El feedback pot venir del professor, d'un grup, d'un company, d'un sistema, d'un expert extern, del mateix aprenent.**

   Estratègies:

   Coavaluació: integrar als estudiants en el procés d'avaluació. Consisteix en donar feedback als treball dels companys. D'aquesta manera s'aprèn tant a l'hora de donar el feedback del companys com del feedback rebut.

   Autoavaluació: l'estudiant ha de contrastar la seva activitat amb la solució que s'ha penjat a l'aula. Cal pautar aquesta tasca donant orientacions a l'estudiant sobre com fer aquesta comparació i

convidant-lo a expressar els dubtes que li puguin sorgir d'aquesta comparació.

Rúbriques: una rúbrica és un instrument que ens permet explicitar a l'estudiant des del primer moment, quins són els criteris que tindrem en compte i els diferents nivells. Per tant, les rúbriques faciliten que **l'estudiant** conegui abans d'iniciar la PAC què s'espera d'ell, i la valoració que pot obtenir en funció del que faci. També ens serveix com a **professors** per avaluar els treballs dels estudiants, i per donar el feedback a l'estudiant (indicar-li el nivell en el que es troba, perquè i què ha de fer per passar al nivell superior).

8. **Decideix quin o quins és el CANAL/S que utilitzarem per donar el feedback**:
   Escrit, àudio, vídeo, escrit i àudio integrat en el text, etc.

9. **Fomenta la INTERACCIÓ/ EL DIÀLEG entre els estudiants sobre el feedback que han rebut,** dissenya activitats col·laboratives i fomenta discussions que contribueixen a crear una comunitat d'aprenents (aprenem de la interacció amb els altres).

10. El feedback ha de donar informacions que permetin a **l'estudiant situar el seu procés d'aprenentatge respecte del nivell grupal** per tal de promoure la pròpia regulació de l'aprenentatge **(l'INDIVIDU RESPECTE EL GRUP**). És a dir, una A té un valor diferent si tots els estudiants han obtingut una A que si és l'únic estudiant que ha obtingut aquesta nota. La informació del grup ajuda a l'estudiant a posicionar el seu nivell d'aprenentatge respecte de la resta de companys.

Referències:

Alvarez, I., Espasa, A. & Guasch, T. (2011). The value of feedback in improving collaborative writing assignments in an online learning environment. Studies in Higher Education, 37 (4), 387-400. DOI: 10.1080/10494820.2010.531026

Carless, D., Salter, D. Yang, M & Lam, J. (2011). Developing sustainable feedback practices. *Studies in Higher Education, 36*-4, 395-407.

Dysthe, O., Lillejord, S., Vines, A., Wasson, B. (2010) Productive E-feedback in higher education – Some critical issues. In. S. Ludvigsen, A. Lund, I. Rasmussen, & R. Säljö (Eds.). *Learning across sites: New tools, infrastructures and practices* (pp. 243-259). Oxford, UK: Pergamon Press.

Espasa, A. i Guasch, T. (2013). Feedback formativo en entornos virtuales de aprendizaje: una excursión por el proceso de aprendizaje. Jornada de PDCs. 6 de juliol. http://prezi.com/mxgrbld7pab1/?utm_campaign=share&utm_medium=copy&rc=ex0share

Espasa, A., Guasch, T. & Alvarez, I.M. (2013). Analysis of feedback processes in online group interaction: a methodological model. Digital Education Review, 23, 59-73.

Guasch, T., Espasa, A. & Kirschner, P.A. (2013). E-feedback focused on students' discussion to guide collaborative writing in online learning environments. In K. E. Pytash, R.E. Ferdi, & T. Rasinski (Ed). Preparing teachers to teach writing using technology. Pittsburgh, PA: ETC Press (pp 195-208).

Guasch, T., Espasa, A., Alvarez, I.M. & Kirschner, P.A. (2013). Effects of Teacher and Peer Feedback on Collaborative Writing in an Online Learning Environment. Distance education, 34 (3), 324-338, DOI: 10.1080/01587919.2013.835772

Guasch, T. & Espasa, A. (in preparation). Unravelling the feedback process on collaborative writing in online learning environments. In M. Deane & T. Guasch (Ed.). Learning and teaching writing online: Strategies for success. Brill

Yang, M. & Carless, D. (2012). The feedback triangle and the enhancement of dialogic feedback processes. *Teaching in Higher Education, 18* (3), 285-297. Doi: 10.1080/13562517.2012.719154

Exemples de rúbriques:
http://www.lifescied.org/content/5/3/197/T1.expansion